

правовий акт, акти судових органів, як нове джерело права відіграє роль своєрідного моста, що з'єднує його норми з потребами розвитку суспільства.

1. Константи́й О.В. Автореф. дис.канд. юрид. наук: 12.00.07 /; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2000. — 19с.

2. Химчук Н. І. Рішення Конституційного Суду України як джерело цивільного права / Н. І. Химчук // Форум права. — 2009. — № 3. — С. 634-638. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.

3. Кодекс адміністративного судочинства України // Відомості Верховної Ради України. — 2005. — № 35–36, № 37.

4. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України: від 23.02.2006 р., № 3477-IV

5. Конституція України : від 28.06.1996 р., № 254к/96-ВР // ВВР України. — 1996. — № 30.

6. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16 жовт. 1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. — 1996. — № 49. — Ст. 272.

7. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 7 лип. 2007 р. // Відом. Верхов. Ради України. — 2010. — № 41-42, № 43, № 44-45.

8. Алексеев С.С. Теория права / С.С. Алексеев. — М.: БЕК, 1994. — 224 с.

Шраго Альона Олексіївна

ад'юнкт кафедри оперативно-розшукової діяльності та спеціальної техніки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

СТАН НАУКОВОГО ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМ ПРОТИДІЇ ЗБУТУ І РОЗПОВСЮДЖЕННЮ ПОРНОГРАФІЧНИХ ПРЕДМЕТІВ МЕРЕЖЕЮ ІНТЕРНЕТ

Боротьба зі злочинністю є одним із головних державних завдань на будь-якій стадії суспільного розвитку. Із реформуванням суспільства відбувається суттєва зміна злочинності. Це стосується і злочинів, передбачених ст. 301 КК України — «незаконне ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів». Розширення інформаційного обміну із зарубіжними країнами, поява супутникового телебачення, комп'ютерних систем та мереж призвели до зниження загального рівня людської культури, моралі та духовності, деформації психіки, та, як наслідок, збільшення кількості таких злочинів.

Окремою проблемою є відсутність належного контролю з боку держави та громадськості за інформаційним простором, у якому дедалі частіше знаходить своє поширення продукція порнографічного характеру. Подальше падіння моральності призвело до збільшення попиту на відповідну продукцію кримінального походження: порнографію (в тому числі дитячу), проституцію, з'явилися нові форми рабства, знаходить своє подальше поширення транснаціональна та організована злочинність, отримуючи надприбутки від деградації духовної сфери життєдіяльності українського суспільства та, врешті-решт, втрати національної ідентичності й високоморальної самобутності.

Згідно з Єдиним звітом про вчинення кримінальних правопорушень Генеральної прокуратури України, у 2013 році до ЄРДР було внесено 1021 факт ввезення, виготовлення, збуту і розповсюдження порнографічних предметів, у 2014 році 1148, у 2015 — 1022, у 2016 — 4740, у 2017 — 12036. Тобто, питома вага фактів

ввезення, виготовлення, збуту і розповсюдження порнографічних предметів зростає щороку. Проте, з обвинувальними актами до суду у 2013 р. направлено 619 кримінальних проваджень, у 2014 – 674, 2015 – 707, 2016 – 2124, 2017 – 7600 [1].

Офіційна статистика відображає не стільки стан злочинності, скільки стан її реєстрації в державі. Латентність злочинів істотно спотворює уявлення про кримінологічну ситуацію, реальний стан, динаміку злочинності, про розмір і характер завданої шкоди. Беззаперечним є той факт, що латентну злочинність неможливо виміряти та представити у точних цифрах. У даній ситуації можна вести мову лише про кримінальні провадження, що внесені до ЄРДР.

Сутності генезису явища порнографії, соціально-правовим аспектам її виникнення й існування у різні часи та епохи, питанням її профілактики, велику увагу приділяли мислителі, учені, діячі культури та мистецтва минулого, зокрема В.М. Броннер, Ам-Рін Отто Генне, М.Н. Гернеттабагато інших.

Незважаючи на постійні зміни в правових підходах держав до боротьби з порнографією, це явище продовжує існувати й постійно модифікуватися залежності від історичного, політичного, соціально-економічного, культурного розвитку суспільства, має негативні тенденції до розповсюдження, в тому числі мережею Інтернет.

Категорія «злочини проти моральності у сфері статевих стосунків» у вузькому (власному) розумінні містить склади злочинів, передбачені ст. 301–303 КК України. Щодо широкого розуміння категорії «злочини проти моральності у сфері статевих стосунків», то воно включає в себе додатково також склади злочинів, пов'язані з торгівлею людьми з метою сексуальної експлуатації або використання у порнобізнесі (ст. 149 КК) і з розбещенням неповнолітніх (ст. 156 КК).

Згідно з чинним КК України, до злочинів проти громадської моральності належать: 1) посягання на основні моральні принципи й цінності у сфері духовного і культурного життя суспільства (ст. 297, 298, 299 і 300 КК); 2) ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів – ст. 301 КК України; 3) створення або утримання місць розпусти і звідництво – ст. 302 КК України; 4) сутенерство або втягнення особи у заняття проституцією – ст. 303 КК України; 5) посягання на основні принципи моральності у сфері морального і фізичного розвитку неповнолітніх (ч. 2 ст. 299, чч. 2, 3 ст. 300, чч. 2, 3 ст. 301, ч. 3 ст. 302, чч. 3, 4 ст. 303, ст. 304 КК).

Згідно Закону України «Про захист суспільної моралі», заборонено виробництво і ввезення в Україну творів, зображень інших предметів порнографічного характеру з метою збуту чи розповсюдження, їх виготовлення перевезення чи інше переміщення, реклама, збут чи розповсюдження [2].

Проведений нами змістовний аналіз наявних наукових розвідок щодо протидії аналізованим злочинам показав, що унауцікримінального права ця проблема ґрунтовно досліджувалась провідними вітчизняними науковцями, зокрема М. Бажановим, О. Джужею, О. Дудоровим, О. Рябчинською, В. Тацієм та ін. Водночас, переважно роботи за цією тематикою ґрунтувались на КК України в редакції 1960 р. та 2001 р., в умовах КПК України 1960 року та практиці збуту та розповсюдження предметів порнографічного характеру на відповідних носіях, зокрема й цифрових (CD, DVD, USB). Як наслідок, сьогодні питання кваліфікуючих та особливо кваліфікуючих ознак цих злочинів, зокрема збуту і розповсюдження порнографічних предметів мережею Інтернет, викликають труднощі у слідчій та судовій практиці, потребують не лише юридичних, а й

спеціальних технічних знань [3-7].

Кримінологічні та криміналістичні аспекти виявлення, попередження і розслідування злочинів, пов'язаних з обігом порнографічної продукції, досліджувались у роботах О. Рябчинської, В. Малярової, Л. Козлюка, Д. Паляничка, С. Хільченката ін. Мета і задачі досліджень лежали в площині аналізу кримінально-правових норм, що передбачають відповідальність за ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів, розробки рекомендацій по удосконаленню практики їх застосування, а також підвищенню ефективності запобігання цим злочинам [8-11].

Аналіз вказаних праць засвідчив, що злочини проти моральності становлять певний кримінологічний та криміналістичний інтерес, оскільки, не маючи конкретно визначеного кола можливих потерпілих, вони належать до категорії так званих «злочинів без конкретного визначення кола жертв». Сама лише ця обставина дає змогу говорити про значні масштаби латентності останніх.

Окремі аспекти організації і тактики протидії кіберзлочинності висвітлили у своїх наукових працях В. Шендрік, С. Сафронов, Є. Жилінта ін. Так, аналіз праць вказаних науковців показав, що більшість із них присвячена шахрайству із використанням комп'ютерних технологій. Водночас питання організаційно-тактичних основ протидії злочинам у сфері незаконного розповсюдження та збуту протиправного контенту мережею Інтернет не розглядався [12, 13].

Саме завдяки розвитку кіберможливостей, у т.ч. й науково-технічного процесу, виникають нові форми експлуатації людини, у т.ч. й дитяча порнографія. Такою формою є, зокрема, процес download-upload та подальший перегляд матеріалів із неправомірними контентом. Серед злочинів, що посягають на моральність у мережі Інтернет виділяємо порнографію, інтернет-педофілію, розбещення неповнолітніх тощо. Інтернет став найпотужнішим ринком збуту та розповсюдження цієї кримінальної продукції.

За останнє десятиріччя значно спростився доступ до будь-якої інформації, не виключенням стали і приватні сфери життя. Сучасні засоби масової комунікації загострюють проблему впливу на особистість і, зокрема, на сферу статевих відносин. Завантажуючи, надсилаючи, опубліковуючи своє фото, діти та підлітки не усвідомлюють наслідки можливого використання таких зображень. Але, маючи лише фото із обличчям дитини та використовуючи новітні комп'ютерні технології, можна легко скомпонувати порнографічні знімки, які злочинці здатні збувати та розповсюджувати мережею Інтернет.

Не ставлячи під сумнів теоретичну та практичну значущість результатів праць вітчизняних та зарубіжних дослідників констатуємо, що ними розглядалися загальні, аксеологічні аспекти отримання доказово значущої інформації та доказів, різні методики розслідування та тактики виявлення певних видів злочинів. Однак, низка актуальних та вкрай значущих проблем, зокрема питання щодо організації і тактики виявлення і розслідування обігу порнографічної продукції у мережі Інтернет, потребують наукового осмислення та узагальнення із урахуванням практики діяльності оперативних та слідчих підрозділів Національної поліції України.

1. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за 2012–2017 роки. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=104402.

2. Про захист суспільної моралі [Електронний ресурс]: Закон України від 20 листоп.

2003 р. № 1296-IV. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1296-15>

3. Кримінальне право України. Особлива частина : [підручник] / [М. І. Бажанов, В. Я. Тацій, В. В. Сташис, І. О. Зінченко та ін.] ; за ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – К. : Юрінком Інтер ; Х. : Право, 2001. – 496 с.

4. Джужа О. М. Запобігання злочинам, що пов'язані із сексуальним насильством : монографія. – К. : Атіка, 2009. – 240 с.

5. Дудоров О. О. Кримінально-правова характеристика злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи : [наук.-практ. посіб.] / О. О. Дудоров. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. – 352 с.

6. Рябчинська О.П. Боротьба з розповсюдженням порнографічних предметів і творів, що пропагують культ насильства і жорстокості : Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. – К., 2003. – 21 с.

7. Кримінальне право України. Особлива частина : підручник // М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін. ; за ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 2-е вид., перероб. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 544 с.

8. Малярова В. О. Теоретичні основи формування та реалізації методики розслідування злочинів проти моральності у сфері статевих стосунків : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Малярова В. О. – Харків, 2014. – 245 с.

9. Козлюк Л. Г. Кримінологічна характеристика особистості злочинця, який вчинив статевий злочин щодо неповнолітнього : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. – К., 2009. – 214 с.

10. Паляничко Д. Г. Загальне поняття порнографії, її види та критерії визначення / Д. Г. Паляничко // Актуальні проблеми держави і права. – 2009. – Вип. 50. – С. 225-232.

11. Хільченко С. В. Методика розслідування поширення порнографічних предметів : навч. посіб. / С.В. Хільченко. – К. : Вид-во ПАЛІВОДА А. В., 2008. – 152 с.

12. Шендрік В.В. Боротьба з порнографією: криміналістичні та оперативно-розшукові аспекти : навч. посіб. / Шендрік В.В., Сафронов С.О., Крепаков І.О., Жилін Є.В. – Харків, 2010. – 261 с.

Бакало Вікторія Олександрівна
курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування

Наук. кер. – к.ю.н. Гаркуша В.В.,
доцент кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Одним із негативних явищ сучасного українського суспільства є злочинність. У зв'язку з Євроінтеграцією України, пріоритетними напрямку розвитку країни є створення надійних механізмів політичної стабільності, демократії та безпеки.

З розвитком транспорту збільшується потужність транспортних засобів та швидкість їх руху, що має важливе значення для розвитку суспільства. У свою чергу, це викликає і негативні явища, оскільки більш тяжкими стають наслідки транспортних аварій, в яких гинуть люди, матеріальні цінності.

В умовах прискорених темпів автомобілізації, високої інтенсивності дорожнього руху особливу гостроту набуває проблема забезпечення безпеки